

รายงานผลการอบรม

การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 2 : วันที่ 26 -30 มีนาคม 2562

ณ วัดทุ่งจำลอง บ้านทุ่งหลุก ตำบลแม่ฮ่อง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน ระหว่างวันที่ 26 - 30 มีนาคม 2562 มีผู้เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ รวม 72 คน จาก องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮ่อง องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง เทศบาลตำบลแม่ฮ่อง และ เทศบาลตำบลบ้านแม่ฮ่อง อ.ดง จ.เชียงใหม่ โดยมีผลการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ดังนี้

เพื่อให้การทำงานมีทิศทางที่ชัดเจน และหน่วยงานรัฐพร้อมที่จะนำแนวทางโครงการร้อยใจรักไปขยายผลต่อ

นายชัชวาลย์ ปัญญา นายอำเภอดง กล่าวถึงปัญหาในพื้นที่ และเป้าหมายของการแก้ไขปัญหา โดยปัจจุบันแม้อำเภอดงมีความเจริญขึ้นกว่าอดีต แต่ก็มีปัญหาที่ต้องเผชิญ อาทิ ปัญหาหมอกควัน ที่เกิดจากการบุกรุกป่า และเผาป่าในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเพื่อทำไร่ ปัญหาภัยแล้ง และปัญหาด้านยาเสพติด เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดชายแดน มีความเสี่ยงต่อการระบาดของยาเสพติด ซึ่งปัญหาเหล่านี้เราสามารถแก้ไขได้ โดยยึดหลักความพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยเฉพาะผู้นำต้องคิดหาแนวทางและร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความเจริญในแบบของเราเอง คือ **“การมีความสุขในความพอเพียงตามศักยภาพที่เราสามารถทำได้”**

สร้างความเข้าใจ และ เตรียมความพร้อม

เปิดการอบรม

นายจำเริญ ยุติธรรมสกุล ที่ปรึกษาด้านส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวเปิดการอบรมในฐานะตัวแทนของทั้ง 3 มูลนิธิ เล่าถึงโครงการร้อยใจรักตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาปากท้องให้ชุมชน และจะขยายผลไปในพื้นที่ 4 ตะเข็บชายแดนภาคเหนือ คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และ พะเยา เป็นการสร้างคนที่ไม่เหมือนหน่วยงานอื่นๆ หลักสูตรนี้ใช้เวลา 5 วัน 4 คืน วันแรกเป็นการหล่อหลอมผู้ร่วมอบรม โดยใช้หลัก นวด น้อม นำ เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน ลงไปดูปัญหาของชาวบ้านด้วยกัน หากเป็นโครงการทำฝ่าย ก็จะเชิญ ปลัดอำเภอ อบต. กำนัน ป่าไม้ อุทยานฯ เข้ามาร่วมพูดคุยหาทางออกร่วมกัน แล้วจะพาไปลงมือสร้างฝ่ายร่วมกัน วันที่ 5 จะเป็นการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาคุยสรุปแนวทางร่วมกัน ทั้งแนวทาง งบประมาณ

นายณรงค์ อภิชาติ ประธานสายปฏิบัติการพัฒนา

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้สร้างความเข้าใจและหลักการแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ และย้ำว่ากิจกรรมในครั้งนี้ไม่ใช่การอบรม แต่เป็นการทำงานจริง โดยที่ทั้งสามมูลนิธิฯ จะเป็นที่ปรึกษาให้ และพาทำ พร้อมกับการลงพื้นที่เพื่อให้รู้ เข้าใจปัญหา และศักยภาพของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา อปท.ทำงานเพื่อชาวบ้าน เขาต้องพร้อมอยากทำ และลงมือเอง โดยใช้กระบวนการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นกระบวนการหมุนวน ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้เป็นขั้นบันได

หลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยในหลวงรัชกาลที่ 9 (สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์) “เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพอมีพอกิน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น จากเหตุการณ์พองสบู่แตกปี 2540 ทำให้เห็นว่าคนไทยไม่พอเพียง ดังนั้นต้องเตรียมความพร้อม โดยสร้างนโยบายให้ทุกคนไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องยืนบนขาตัวเองให้ได้ พอเพียง มีความหมายกว้างขวาง คือ พอใจในความต้องการ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่สุดโต่ง ไม่โลภ พุดจา ปฏิบัติให้พอเพียง”

กล่าวโดยสรุปปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น ไฟป่า คือ การ “ขาดภูมิคุ้มกัน” ฉะนั้นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน(ลดหนี้ เพิ่มรายได้ ออม) โดยการจัดการทุน (น้ำ ดิน ป่า และสิ่งแวดล้อม)

อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการ การสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วมของชุมชน

การปรับตามภูมิสังคม ผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดี ชาวบ้านเป็นเจ้าของ และการบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วน

การพัฒนาทุกอย่าง เริ่มจาก “น้ำ” เริ่มจาก “คน” เพราะปัญหาสำคัญของคนไทย ที่สำคัญที่สุดคือเรื่องน้ำ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับชีวิตคนส่วนมาก เมื่อไม่มีน้ำ ก็ไม่

1. ดิน	7. ความเข้มแข็งของชุมชน
2. น้ำ	8. การศึกษา
3. เกษตร	9. สุขภาพ
4. ป่า	10. สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
5. ปศุสัตว์	11. โครงสร้างประชากร
6. งานมือ	12. ปลอดภัย/มั่นคง

สามารถที่จะทำกินได้ การจะได้มาซึ่งน้ำต้องมีป่า ฉะนั้นปลูกป่าจึงต้องเริ่มจากการปลูกคน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องลงพื้นที่ไปหาปัญหาที่แท้จริงร่วมกัน บนพื้นฐานของ “ข้อมูลจริง” ไม่ใช่ “ข้อเท็จจริง” ต้อง “รู้สาเหตุ รู้ตัวเอง รู้คิด” โดยใช้วิธีการ

ก : เก็บกิน เก็บ เกี้ยว (การสรรหาสิ่งที่มี และเคยมี)

ข : ขุด (ทำให้เกิด)

ค : คิด คั่น คั่ว (เมื่อไม่รู้ต้องศึกษาเพิ่ม)

ง : งาน เงิน (สืบเนื่องจาก ก ข ค และการลดรายจ่าย)

จ : จริงจัง จัดการ จัดบันทึก(รายรับ-จ่าย) เจ้า(อย่ารอเจ้า) ใจใสใจ)

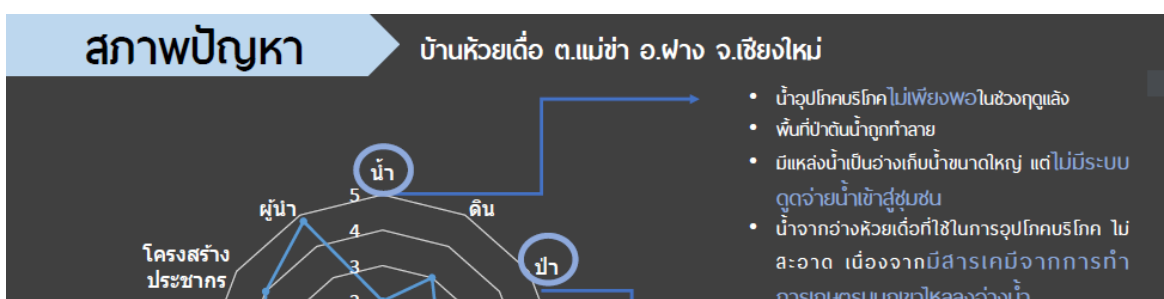
“การพัฒนาเชิงพื้นที่” สิ่งสำคัญต้องไม่ใช่แค่การทำให้เสร็จ แต่ต้องทำให้สำเร็จ และทำตามความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน และต้องมียอดความรู้ 6 มิติ ได้แก่ มิติ น้ำ มิติดิน มิติเกษตร มิติป่า มิติปศุสัตว์ และงานมือ ซึ่งการลงพื้นที่เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลจริง จะดู 4 เรื่องเป็นหลัก ได้แก่

- 1) อาชีพ(เกษตร,ปศุสัตว์,งานมือ)
- 2) ทุน(ดิน,น้ำ,ป่า,เกษตร)
- 3) กระแส (สังคม,เราสร้าง)
- 4) รากเหง้า (วัฒนธรรม)

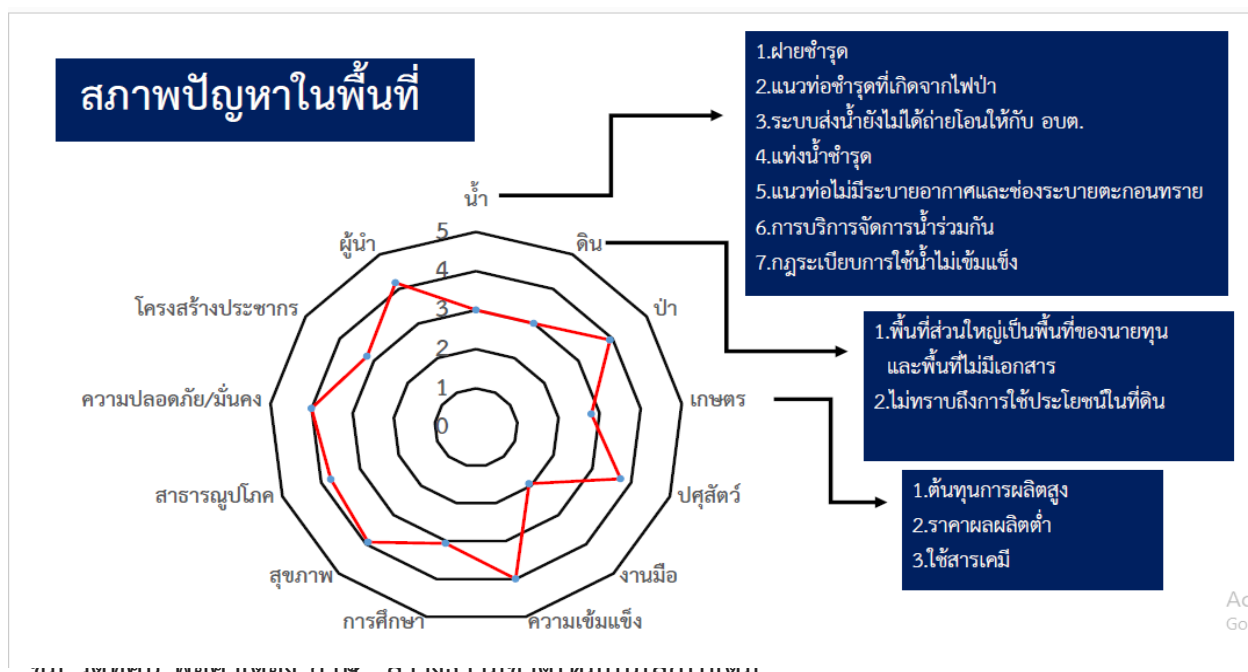
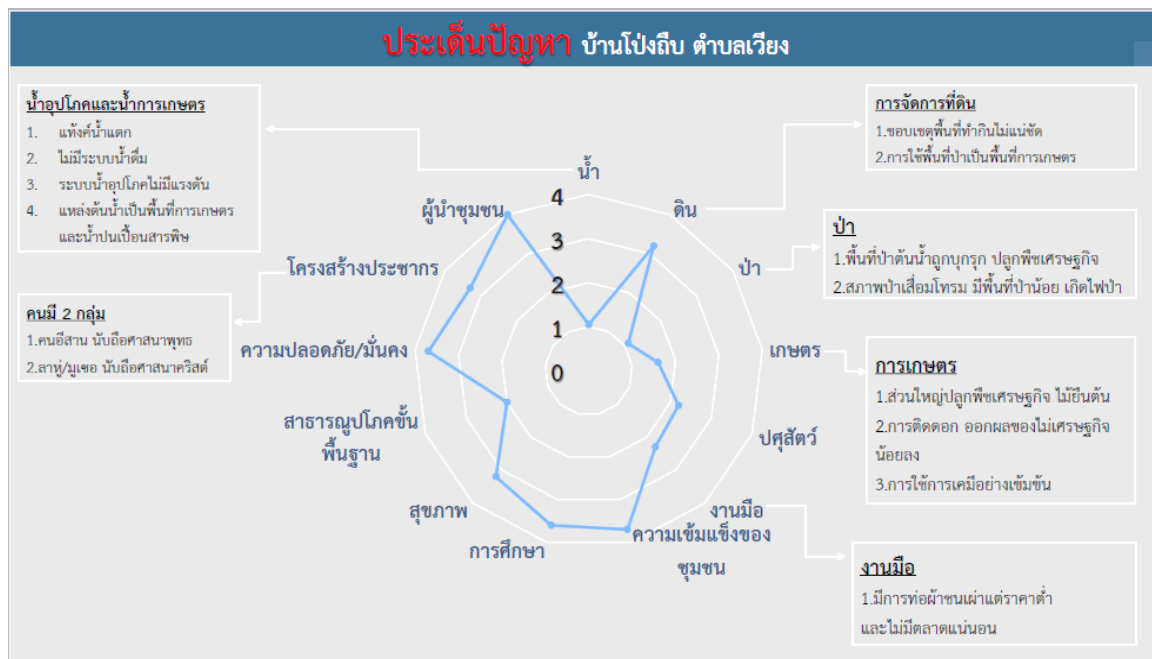
ประเมินศักยภาพของ อปท. และระดมความคิดวิเคราะห์ปัญหาชุมชน

ผู้เข้ารับการอบรม แบ่งเป็น 3 กลุ่มตาม อปท. มีการระดมสมองช่วยกันประเมิน 12 มิติ และให้คะแนนว่าแต่ละอปท. มีระดับการพัฒนาในระดับใด ตั้งแต่ระดับ 1-5 เพื่อดูว่าปัญหาใดต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน โดยทำผังใยแมงมุม

บ้านห้วยเตือ ต.แม่ข่า อ.ฝาง

บ้านโป่งลึก ต.เวียง อ.ฝาง

- การเริ่มต้นฟื้นฟูธรรมชาติ โดยไม่ต้องใช้เงิน เริ่มจากการปลูก ขยายต้นไม้ ทั้งไม้ที่ใช้เป็นอาหาร เป็นยารักษาโรค เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งจะช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้ดิน
- เรียนรู้จากความล้มเหลวในอดีต อะไรที่เคยทำแล้วขาดทุน ก็ไม่ทำ และต้องรู้จักวิเคราะห์ก่อนทำสิ่งต่างๆ
- การทำเกษตรอย่าคิดว่าเป็นอาชีพ แต่ให้คิดว่าเป็นหน้าที่ เพราะทุกอย่างต้องอาศัย พึ่งพากัน
- ปลูกพืชทุกอย่างไว้กิน เหลือจึงแบ่งขาย ใช้หนี้ ตามแนวคิด 4.0 คือ 1) สด 2) สะอาด 3) ปลอดภัย 4) ฟรี หากทุกครัวเรือนทำได้ จะไม่ต้องจ่ายคิดเป็น 0 บาท

ลงพื้นที่จริงสำรวจแหล่งน้ำ

ลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตาม อบท.

❖ บ้านห้วยเตือ ตำบลแม่ข่า อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากการลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาในพื้นที่บ้านห้วยเตือ โดยได้ลำดับปัญหาออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ น้ำ ป่า มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาผิวน้ำ

1.1 น้ำเพื่ออุปโภค และบริโภค

- ต้นทุนน้ำจากฝายห้วยเตือลดลง ไม่สามารถส่งน้ำเข้าหมู่บ้านได้ ทำให้ชาวบ้านไม่มีน้ำใช้
- น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยเตือมีสารเคมี ต้องการน้ำเพื่อการบริโภคที่สะอาด

1.2 น้ำเพื่อการเกษตร ระบบน้ำจากอ่างห้วยเตือกระจายไม่ทั่วถึง ในพื้นที่บางโซนที่ไม่มีน้ำในการเกษตร

2. ปัญหาผิวน้ำ (ป่าเสื่อมโทรม)

2.1 ป่าต้นน้ำถูกทำลาย เนื่องจากมีการทำเกษตรเชิงเดี่ยว (ข้าวโพด) และใช้สารเคมีในการทำเกษตร

2.2 เกิดไฟป่า จึงทำให้พื้นที่ป่าลดลง

❖ บ้านโป่งลึก ตำบลเวียง อำเภอฝาง

จากการลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหามบ้านโป่งลึก ได้ลำดับปัญหาออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ น้ำ ป่า ดิน และเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาผิวน้ำ

1.1 แท้งค์น้ำแตก

1.2 ไม่มีระบบน้ำดื่ม

- 1.3 ระบบน้ำอุปโภคไม่มีแรงดัน
- 1.4 แหล่งต้นน้ำเป็นพื้นที่การเกษตร และน้ำปนเปื้อนสารพิษ

2. ปัญหาด้านป่า

- 2.1 พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกบุกรุก ปลูกพืชเศรษฐกิจ
- 2.2 สภาพป่าเสื่อมโทรม มีพื้นที่ป่าน้อย เกิดไฟป่า

❖ บ้านหนองขวาง ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง

จากการลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหาในพื้นที่บ้านหนองขวาง ได้ลำดับปัญหาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ น้ำ ดิน และเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาด้านน้ำ

1.1 ฝายชำรุด

1.3 ระบบส่งน้ำยังไม่ได้ถ่ายโอนให้กับ อบต.

1.4 แท้งค์น้ำชำรุด

1.5 แนวท่อไม่มีระบายน้ำอากาศและช่องระบายตะกอนทราย

1.6 การบริการจัดการน้ำร่วมกัน

1.7 กฎระเบียบการใช้น้ำไม่เข้มแข็ง

2. ปัญหาด้านดิน

3. ปัญหาด้านดิน

3.1 ขอบเขตพื้นที่ทำกินไม่แน่ชัด

3.2 การใช้พื้นที่ป่าเป็นพื้นที่การเกษตร

4. ปัญหาด้านเกษตร

4.1 การใช้การเคมีอย่างเข้มข้น

4.2 ส่วนใหญ่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ไม่ยีนต้นเชิงเดียว

4.3 ผลผลิตการเกษตรลดลง ลิ่นจี่ไม่ออกดอก

2.1 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของนายทุนและพื้นที่ไม่มีเอกสาร

2.2 ไม่ทราบถึงการใช้อยู่อาศัยในที่ดิน

3. ปัญหาพื้นที่ด้านเกษตร

3.1 ต้นทุนการผลิตสูง

3.2 ราคาผลผลิตต่ำ

3.3 ใช้สารเคมี

แบ่งกลุ่มสรุปข้อมูลจากการสำรวจ

บ้านหนองขวาง ต.แม่งอน อ.ฝาง

บ้านโป่งลึก ต.เวียง อ.ฝาง

หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ประธาน
กรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลัง
พระ สืบสานแนวพระราชดำริ พบผู้เข้าอบรม และให้
แนวคิดในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ว่าจะเริ่มจาก “น้ำ”
เพราะน้ำคือปัญหาร่วมของทุกคน ฉะนั้นการแก้ปัญหาจึง
ต้องเริ่มจากเรื่องน้ำ โดยมีสิ่งที่ต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้

๓. เสนอขอขมวดม้วนและขอเสนอแนะ 1.71 แผน

อปท. นำเสนอข้อมูลของชุมชน ได้แก่ ประเด็น
ปัญหาของแต่ละพื้นที่ และแนวทางการแก้ไขปัญหาใน
ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

บ้านห้วยเตือ ต.แม่ข่า อ.ฝาง

1. น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค (Quick Win)
 - 1.1 หารื้อกับกรมชลประทานและช่าง ทต. ในการออกแบบถึงพักน้ำและระบบกรองน้ำ
 - 1.2 สร้างความเข้าใจร่วมกับชาวบ้าน ในการช่วยกันรักษาป่าต้นน้ำและการปลูกต้นไม้รอบอ่างระยะ 50 เมตร
 - 1.3 นำน้ำจากอ่างส่งตรวจคุณภาพ ที่การประปา อําเภอฟาง
 - 1.4 ทต.แม่ข่า ดำเนินการทําหนังสือส่งไปที่การประปา อ.ฝาง

ขั้นตอนแรก เราต้องทราบต้นทุนน้ำ เมื่อเราทราบแล้ว สิ่งที่เราทำคือการกระตุกต่อมคิด เพราะทราบว่าทำอะไรต่อไป

ขั้นตอนที่สอง เจ้าของปัญหาเลือกองค์ความรู้เอง โดยที่
มูลนิธิ จะหาตัวเลือกมาให้

ขั้นตอนที่สาม เมื่อเลือกแล้วแต่ขาดเรื่องทุนทรัพย์ มูลนิธิฯ จะตั้งกองทุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนให้

แต่เมื่อทำให้แล้วต้องเก็บข้อมูลพื้นฐาน
เปรียบเทียบให้เห็นว่า ก่อนหน้าที่โครงการฯ จะเข้ามา
เช่น รายได้เท่าไรหนี้สินเท่าไร เพื่อที่จะประเมินว่า
หลังจากได้น้ำแล้วชุมชนได้อะไร ดังนั้น เมื่อมีน้ำ
ชาวบ้านก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ที่
สำคัญการทำงาน ขอให้ 2 ข้อนี้ คือ **“ข้อสัตย์สุจริต
และขยัน”**

- 1.5 รอผลการตรวจคุณภาพน้ำ
2. นำเพื่อการเกษตร (Quick Win)
 - 2.1 ประเมินและสำรวจพื้นที่
 - 2.2 ทหารีร่วมกับผู้นำพื้นที่ หมู่ 8 และคณะกรรมการเหมืองฝาย เพื่อทำข้อตกลงร่วมกันในการจัดสรรน้ำห้วยเตี๋
 - 2.3 สร้างความเข้าใจกับชาวบ้านและผู้ที่ได้รับประโยชน์ในพื้นที่หมู่ 8 และพื้นที่ใกล้เคียง

บ้านโป่งลึก ต.เวียง อ.ฝาง

1. น้ำเพื่อการอุปโภค และบริโภค (Quick Win)
 - 1.1 สร้างฝายห้วยมะหลอด และระบบส่งน้ำระยะทาง 4 กม. (Quick Win)
2. น้ำเพื่อการเกษตร
 - 2.1 ดาดคลองคอนกรีตความยาว 1,470 ม. (น้ำเพื่อการเกษตร) (Quick Win)

- 2.2 สร้างฝายห้วยหลักหมื่น (Quick Win)
- 2.3 สร้างอ่างกักเก็บน้ำห้วยหลักหมื่น(แผน
นำเสนอระยะยาว)
- 3.3 สำรวจข้อมูลพื้นที่ทำกิน (ระยะสั้น)
4. การจัดการป่า การจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม (ดอยตุง โมเดล) เมื่อได้น้ำมา
5. การเกษตร

บ้านหนองขวาง ต.แม่ฮ่อง อ.ฝาง

1. น้ำเพื่อการอุปโภค
 - 1.1 เปลี่ยนท่อส่งน้ำจากจุดที่ชำรุด (Quick Win)
 - 1.2 สร้างฝายหินก่อ (Quick Win)
 - 1.3 จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือในการซ่อมแซม (ระยะสั้น)
 - 1.4 ซ่อมแซมถังพักน้ำ (ระยะสั้น)
 - 1.5 การปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำ (ระยะสั้น)
 - 1.6 การสร้างความเข้าใจระหว่างหมู่บ้าน (ระยะสั้น)

เติมความรู้เชิงประเด็น

1. การใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และอุปกรณ์ประกอบเครื่องสูบน้ำ เพื่อดึงน้ำจากที่ต่ำขึ้นที่สูง โดยวิทยากรจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

3. การจัดการที่ดิน
 - 3.1 ส่งคืนวิเคราะห์ (Quick Win)
 - 3.2 ปรับปรุงโครงสร้างดิน (ระยะสั้น)
- 5.1 ปลุกพืชผสมผสาน และพืชเกื้อกูลเพื่อปรับสภาพดิน (ระยะสั้น)
- 5.2 ทำการเกษตรประณีต (ระยะสั้น)
- 1.7 การบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด (ระยะสั้น)
2. ดิน : การสำรวจและจัดทำแผนที่การใช้พื้นที่และแผนที่ภาษี (ระยะยาว)
3. เกษตร
 - 3.1 การสร้างองค์ความรู้จากวิชาการ และภูมิปัญญาชุมชน (ระยะยาว)
 - 3.2 จัดทำท่อส่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตร (ระยะยาว)

2. การทำเครื่องกรองน้ำขนาดเล็กใช้ในครัวเรือน เพื่อลดต้นทุนซื้อเครื่องกรองน้ำ ได้น้ำสะอาด เพื่อสุขภาพ โดยวิทยากรจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

3. การใช้ Application Handy GPS lite และ Application Ling เพื่อวัดพื้นที่ในเบื้องต้น โดย

วิทยากรจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และปิดทองหลังพระฯ

4. บรรยายเรื่องฝ่ายแบบต่างๆ พร้อมแสดงภาพสามมิติการสร้างกล่องเกเบี้ยน, ฝ่ายหินก่อ, ฝ่ายอนุรักษ์ เพื่อสามารถเข้าใจได้ง่าย และนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่จริงๆ โดย วิทยากรจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

นายณรงค์ อภิชัย ประธานสายปฏิบัติการพัฒนามูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

6. สรุปประเด็นเรื่อง คทช. อำเภอก ในป่าสงวน

โดย นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ทบทวนระเบียบ แนวทางการดำเนินงาน พร้อมยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้เข้าใจแนวทางการดำเนินงาน ที่ต้องทำตามขั้นตอนของระเบียบราชการ ที่รัฐไม่เสียหาย และชาวบ้านประชาชนได้ประโยชน์

ชี้แจงใหม่

ใช้น้ำลำธาร และน้ำออกสู่ ที่มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มาทำ

นำเสนอแผนการพัฒนาเร่งด่วนของ อปท.

นายนิพนธ์ พุฒิไพโรสถกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลเวียง ปัญหาของหมู่บ้าน คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อ

การเกษตร เนื่องจากคลองส่งน้ำชำรุดเสียหายไม่สามารถส่งน้ำเข้าแปลงเกษตรได้ อีกทั้งไม่มีแหล่งน้ำเพื่อบริโภค

(ต้องซื้อน้ำจากโรงงานน้ำดื่มภายนอกชุมชนเฉลี่ย 2,880 บาท/ปี/ครัวเรือน จำนวน 80 ครัวเรือน คิดเป็นมูลค่า 230,400 บาท/ปี/8 ครัวเรือน ที่จะต้องสูญเสียเงินออกจากชุมชน จากครัวเรือนในหมู่บ้านทั้งหมด 398 ครัวเรือน) จึงเสนอโครงการเร่งด่วน 3 โครงการ ได้แก่ 1) ดาดคลองคอนกรีต (น้ำการเกษตร) 2) สร้างฝายห้วยมะหลอด (น้ำบริโภค) และระบบส่งน้ำระยะทาง 4 กม. และ 3) สร้างฝายห้วยหลักหมื่น (น้ำการเกษตร)

นางสาวฐานิดา กาละหงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ตำบลแม่ฮ่อง สรุปการดำเนินลงสำรวจพื้นที่เป้าหมายหรือหมู่บ้านนำร่อง คือ หมู่บ้านหนองขวาง ซึ่งแม่น้ำหลักของตำบลแม่ฮ่องมี 3 ลุ่มน้ำ โครงการเร่งด่วน คือ การซ่อมแซมระบบการส่งน้ำ การซ่อมแซมระบบท่อสาเหตุเกิดจากไฟฟ้า และการสร้างฝายยกระดับน้ำจำนวน 3 จุด ในพื้นที่ต้นน้ำแม่ฮ่องน้อย

นายเกรียงศักดิ์ ใจตา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลแม่ฮ่อง ในพื้นที่ตำบลแม่ฮ่องเป็นพื้นที่ห่างจากป่าต้นน้ำ โดยต้องผ่านหมู่บ้านอื่นๆ ทำให้มีปัญหาด้านน้ำอุปโภคบริโภคในตำบล ส่วนมากจะเกิดปัญหาในช่วงฤดูแล้ง และเมื่อฤดูฝนก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ เนื่องจากไม่มีอ่างกักเก็บน้ำ

นายชาญวิทย์ เตียวกุล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮ่อง กล่าวเสริมองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮ่องได้มีการทำโครงการขุดอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ แต่เกิดปัญหา เนื่องจากพื้นที่อยู่ในเขตอุทยาน ป่าไม้ จึงไม่สามารถที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำได้ ซึ่งถ้ามีอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ตำบลแม่ฮ่อง ทุกหมู่บ้านในตำบลฯ จะมีน้ำใช้ตลอดปี ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค และน้ำเพื่อการเกษตร อย่างไรก็ตามแม้ว่าอบต.แม่ฮ่องจะมีงบประมาณจำนวนมาก แต่ไม่สามารถที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำได้เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว

นางพัชรินทร์ วงศ์คำคำ หัวหน้าสำนักงานปลัดตำบลแม่ฮ่อง ในพื้นที่หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเตี๋ย แบ่งออกเป็น 2 หย่อมบ้าน ได้แก่ หมู่บ้านห้วยเตี๋ย และ บ้านเด่น โดยบ้านห้วยเตี๋ย มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ทั้งที่มีอ่างเก็บขนาดใหญ่แต่ไม่สามารถใช้น้ำได้ เนื่องจากน้ำมีสารปนเปื้อนจากการการเกษตรบนพื้นที่ภูเขาบริเวณรอบอ่าง และแหล่งต้นน้ำถูกทำลาย ทำให้ฝายต้นน้ำไม่มีน้ำไหลลงสู่ชุมชนไว้สำหรับใช้ในการอุปโภค จึงได้เสนอโครงการเร่งด่วน ทั้งหมด 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสูบน้ำขึ้นถึงฝักน้ำ ขนาด 30 คิว พร้อมระบบกรองน้ำสะอาด 2)

การรักษาป่าต้นน้ำ
โดยปลูกการป่า

อนุรักษ์และทำฝายชะลอน้ำ ในส่วนบ้านเด่น มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตร ที่ไม่ได้ประโยชน์จากการทำระบบน้ำเดิม จำนวน 160 ครัวเรือน ในพื้นที่ทั้งหมด 1,600 ไร่ ซึ่งปกติในการทำเกษตรจะรอเฉพาะเท่านั้น จึงได้เสนอโครงการเร่งด่วน จำนวน 1 โครงการ คือ โครงการขุดลอกแนวท่อเพื่อขยายระบบน้ำสู่แปลงเกษตร ซึ่งจะทั้ง 3 โครงการจะเป็นประโยชน์กับชุมชนในระยะยาวต่อไป

นายจำเริญ ยุติธรรมสกุล บรรยายสรุปกิจกรรม และอธิบายเกี่ยวกับโครงการร้อยใจรักษ์ และการขยายผลโครงการฯ ถึงการเริ่มเข้ามาดำเนินการในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลมาจากพระดำริของ**พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา** จนนำมาสู่การขยายผลของโครงการฯ ไปยัง 4 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา สืบเนื่องมาจาก พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง อยากให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และมูลนิธิธรรมาภิบาล ดำเนินการเช่นโครงการร้อยใจรักษ์ แต่ด้วยข้อจำกัดหลายๆ อย่าง มูลนิธิฯ จึงอาสาที่จะสร้างคนให้หน่วยงานราชการแทน

พระครูโกวิทพัฒนาวชิร เทศนาเกี่ยวกับการพัฒนาเรื่องน้ำ ถึงการใช้น้ำเกิดประโยชน์สูงสุด และการปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อให้รู้จักพอประมาณ โดยที่เราต้องเริ่มจากการบูรณาการร่วม ควบคู่กับการบริหารจัดการ โดยใช้หลักของคนทุกซ์มาปรับปรุงศักยภาพ

นายณรงค์ อภิชัย เน้นย้ำเรื่องการดำเนินงานในพื้นที่ 2 เรื่อง 8 คือ 1) ขอให้แต่ละตำบลเขียนแผนงานให้เสร็จภายใน 5 วัน 2) มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่จะดำเนินการเรื่องฝายอนุรักษ์ ให้แต่ละตำบลบริหารจัดการ

การประเมินความรู้ความเข้าใจ

สรุปและปิดการอบรม

นายจำเริญ ยุติธรรมสกุล ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวปิดการอบรมในวันที่ 30 มีนาคม 2562 และได้ทำความเข้าใจถึงบทบาทการดำเนินงานในระยะต่อไปว่ามูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นั้นจะสร้างคนให้ราชการ ราชการนำไปขยายผลต่อ โดยที่มีมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และมูลนิธิรากแก้วเป็นที่ปรึกษา

หลังจากปิดการอบรมแล้ว มีการหารือกับผู้นำชุมชน และส่วนราชการ เพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนแต่ละ อบท.

ก่อนการอบรม ผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 48 คน สรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้ตอบแบบประเมินร้อยละ 100 เห็นว่าการอบรมครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชน
- 2) ร้อยละ 60 ของผู้ที่ตอบแบบประเมิน เคยผ่านการอบรมหลักสูตรที่ 1 ที่เหลืออีกร้อยละ 40 ยังไม่ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรที่ 1
- 3) เหตุผลที่มาเข้าร่วมหลักสูตรที่ 2 ร้อยละ 92 ตอบว่าอยากมาเรียนรู้เพื่อนำไปวางแผนแก้ไขปัญหในชุมชนของตนเอง ที่เหลืออีกร้อยละ 8 ตอบว่าได้รับมอบหมายให้มาเข้าอบรม
- 4) เรื่องความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ตอบแบบประเมินร้อยละ 50 มีความเข้าใจมาก ที่เหลืออีกร้อยละ 50 เข้าใจปานกลาง
- 5) ปัญหาเร่งด่วนของคนในชุมชน : ร้อยละ 60.4 ตอบว่าเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค ร้อยละ 8.3 ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร และร้อยละ 4.2 เรื่องยาเสพติด ที่เหลือเป็นเรื่องอื่นๆ เช่น ที่ทำกิน และ ราคาผลผลิตตกต่ำ ประมาณร้อยละ 27
- 6) การทำเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : ร้อยละ 77 ตอบว่ามีการทำเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ร้อยละ 23 ตอบว่ายังไม่มีการทำ
- 7) ความคาดหวังจากการมาเข้าอบรมครั้งนี้ส่วนใหญ่ตอบว่าต้องการสร้างความเข้าใจ/เปลี่ยนความคิด ได้ องค์ความรู้/วิธีคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน และต้องการได้เครือข่าย

หลังการอบรม ผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 29 คน สรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติที่ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้และเข้าใจมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ
 - อันดับที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรื่องการทำแผนงานโครงการ
 - อันดับที่ 2 การประเมินศักยภาพของพื้นที่ และการลงพื้นที่เพื่อฝึกปฏิบัติจริง
 - อันดับที่ 3 การศึกษาดูงาน
2. ผู้ตอบแบบประเมิน ร้อยละ 67.5 มีความมั่นใจว่า หลังผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนได้
3. การประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรการอบรม (ร้อยละ)

ประเด็นประเมิน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	82.7	17.2	-	-

ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	48.3	51.7	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	51.7	48.3	-	-
การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน	62.1	37.9	-	-
วิทยากรมีความรู้ เหมาะสม	79.3	20.7	-	-
สถานที่ฝึกอบรม	75.9	24.1	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	51.7	48.3	-	-

ภาคผนวก

**กำหนดการ การฝึกปฏิบัติด้านการประยุกต์ใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่ตามแนวทางศาสตร์พระราชา
(หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 2/2) ณ วัดทุ่งจำลอง บ้านทุ่งหลุก ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ระหว่างวันที่ 26 มีนาคม - 30 มีนาคม 2562**

ระยะเวลาหลักสูตร : 5 วัน 4 คืน

วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อให้เข้าใจหลักการพัฒนาตามศาสตร์พระราชาและตามตำราแม่ฟ้าหลวง
2. เพื่อให้สามารถทำแผนการดำเนินการโครงการและนำองค์ความรู้กลับไปปฏิบัติจริงได้

ผู้เข้าอบรม : องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง, องค์การบริหารส่วนตำบลแม่งอน และ เทศบาลตำบลแม่ข้า/บ้านแม่ข้า

องค์ประกอบผู้เข้าอบรม : ตัวแทนจากอำเภอ, ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ตัวแทนท้องที่ (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน), ชาวบ้าน (ตัวแทนจากหมู่บ้าน) รวม 60 คน

เวลา	กิจกรรม
วันอังคาร ที่ 26 มีนาคม 2562	
07:30 – 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ โรงทานวัดทุ่งจำลอง
08:30 – 09:00 น.	ลงทะเบียน
09:00 – 09:10 น.	เปิดการฝึกปฏิบัติจริง
09:10 – 09:20 น.	ชี้แจงวัตถุประสงค์และกำหนดการ
09:20 – 10:30 น.	บรรยายเรื่อง หลักการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา กระบวนการทำงานกับชุมชน และฐานการพัฒนา 4 ฐาน
10:30 – 10:45 น.	แนะนำที่ปรึกษา และบรรยายเพิ่มเติมเรื่องการทำงานของราชการ
10:45 – 11:00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
11:00 – 12:00 น.	ตัวอย่างการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้เข้าร่วม
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 14:00 น.	สรุปข้อมูลการประเมินศักยภาพของแต่ละ อปท.
14:00 – 15:40 น.	ประเมินศักยภาพของชุมชน
15:40 – 16:00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
16:00 – 17:00 น.	สรุปข้อมูลการประเมินศักยภาพของแต่ละ อปท.
17:00 – 17:30 น.	รับประทานอาหารเย็น
17:30 น.	เดินทางกลับ
วันพุธ ที่ 27 มีนาคม 2562	
07:30 – 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ โรงทานวัดทุ่งจำลอง
08:30 – 17:00 น.	ลงสำรวจพื้นที่ร่วมกับทีมงาน และสรุปแผนพัฒนาพื้นที่เบื้องต้น
วันพฤหัสบดี ที่ 28 มีนาคม 2562	
07:30 – 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ โรงทานวัดทุ่งจำลอง
08:30 – 09:00 น.	สรุปการเรียนรู้ : สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ และยกตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่

09:00 – 10:45 น.	วิเคราะห์ และเสนอแนวทางการแก้ปัญหา
10:45 – 11:00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
11:00 – 12:00 น.	อปท. นำเสนอข้อมูลของชุมชน บรรยายแนวทางการลงพื้นที่และทำงานร่วมกับชุมชน
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 15:15 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานจากเจ้าหน้าที่ อบต. ท่าตอน
15:15 – 15:30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15:30 – 16:00 น.	สรุปแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพัฒนา
16:00 – 16:10 น.	สอบถามความสนใจความรู้เชิงประเด็น
16:00 – 16:30 น.	รับประทานอาหารเย็น
16:30 น.	เดินทางกลับ
วันศุกร์ ที่ 29 มีนาคม 2562	
07:30 – 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ โรงทานวัดทุ่งจำลอง
08:30 – 08:45 น.	ชี้แจงกำหนดการ แนะนำสถานที่และเจ้าหน้าที่ประจำกลุ่มเรียนรู้
08:45 – 10:30 น.	เรียนรู้ความรู้เชิงประเด็น แบ่งกลุ่มเข้าฐานเรียนรู้ตามความสนใจ
10:30 – 10:50 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10:50 – 12:00 น.	เรียนรู้ความรู้เชิงประเด็น (ต่อ)
12:00 – 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 15:45 น.	ทำฝายอนุรักษ์
15:45 – 16:00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
16:00 – 16:10 น.	แนะนำเจ้าหน้าที่ทีมรากแก้ว ประจำกลุ่มรับผิดชอบข้อมูลแต่ละ อปท.
16:10 – 16:30 น.	สรุปประเด็นเรื่อง : คทช. อำเภอบ้านนา (ทบทวนกฎระเบียบ, แนวทางการดำเนินงาน พร้อมยกตัวอย่างประกอบ)
16:30 – 17:00 น.	อปท. เตรียมข้อมูลนำเสนอ
17:00 – 17:30 น.	รับประทานอาหารเย็น
17:30 น.	เดินทางกลับ
วันเสาร์ ที่ 30 มีนาคม 2562	
07:30 – 09:00 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ โรงทานวัดทุ่งจำลอง
09:00 – 10:30 น.	นำเสนอผลการวางแผน และลงพื้นที่ (ทีมละ 30 นาที)
10:30 – 11:15 น.	สรุป และให้คำแนะนำขั้นตอนการดำเนินการ
11:20 – 11:30 น.	ปิดการอบรม
11:30 – 12:30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
11:30 – 13:00 น.	ประชุมเพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนแต่ละ อปท.
13:00 น.	เดินทางกลับ

